

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3230/2016. (XI. 18.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Juhász Imre és dr. Stumpf István* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság az 1945 és 1963 között törvénytől módon elítéltek, az 1956-os forradalommal és szabadságharcral összefüggésben elítéltek, valamint a korábbi nyugdíjcsökkentés megszüntetéséről, továbbá az egyes személyes szabadságot korlátozó intézkedések hatálya alatt állt személyek társadalombiztosítási és munkajogi helyzetének rendezéséről szóló 93/1990. (XI. 21.) Korm. rendelet 15. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt – az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában – elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt egyebekben visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A panaszos az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte az 1945 és 1963 között törvénytől módon elítéltek, az 1956-os forradalommal és szabadságharcral összefüggésben elítéltek, valamint a korábbi nyugdíjcsökkentés megszüntetéséről, továbbá az egyes személyes szabadságot korlátozó intézkedések hatálya alatt állt személyek társadalombiztosítási és munkajogi helyzetének rendezéséről szóló 93/1990. (XI. 21.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.) 15. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésével, T) cikk (3) bekezdésével, U) cikk (1) bekezdésével, IV. cikk (4) bekezdésével és XV. cikk (2) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó 2014. november 10-én az Igazságügyi Hivaltól – politikai rehabilitáció céljából járó nyugdíj megállapításának céljából – arra vonatkozó hatósági bizonyítvány kiállítását kérte, hogy 1951 és 1953 között 30 hónapon át kitelepítés, azaz személyi szabadságot korlátozó intézkedés hatálya alatt állt. Az Igazságügyi Hivatal a kérelmet 491912. számú, 2014. december 13-án meghozott végzésével, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 30. § d) pontja alapján érdemi vizsgálat nélkül elutasította, mivel a kérelmet a Korm.r. 15. § (6) bekezdésében foglalt jogvesztő határidőt, azaz 2012. március 30-át követően nyújtották be. E végzés ellen a panaszos bírósági felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, azt azonban a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.Kpk.46.063/2015/7. számú, 2015. december 23-i végzésével elutasította. A bíróság megállapította, hogy a Korm.r. által a kérelem előterjesztésére biztosított határidő jogvesztő, így a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítása jogszerű volt.
- [3] 3. A panaszos a bíróság által hozott végzés érdemi alapjául szolgáló jogi rendelkezés, a Korm.r. 15. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt alkotmányjogi panaszt nyújtott be az

Alkotmánybírósághoz, mivel véleménye szerint az ellentétes az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésével, T) cikk (3) bekezdésével, U) cikk (1) bekezdésével, IV. cikk (4) bekezdésével, valamint XV. cikk (2) bekezdésével. Véleménye szerint a Korm.r. 15. § (6) bekezdése önkényes és ezáltal alaptörvény-ellenes különbséget tett hasonló jogi helyzetben levő személyek között, ezért kérte annak megsemmisítését. Érdemi alkotmányjogi okfejtése szerint azzal, hogy a 2012. március 30-ig nyugdíjjogosultságot szerző és így a kérelmet ezen időpontig beadó kitelepített (illetve személyi szabadságukban korlátozott) személyek kaphatnak e helyzetükre tekintettel nyugdíjkiegészítést, míg a nyugdíjjogosultságot ezen időpontig meg nem szerző személyek nem, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti diszkriminációt: alaptörvény-ellenes életkor (azaz születési helyzet) szerinti, valamint egyéb helyzet, konkrétan a nyugdíjjogosultság megállapításának ideje szerinti hátrányos megkülönböztetést valósít meg.

II.

[4] Az alkotmányjogi panasszal érintett jogszabályi rendelkezések:

[5] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„R) cikk (3) Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni.”

„T) cikk (3) Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.”

„U) cikk (1) Az 1990-ben lezajlott első szabad választások révén a nemzet akaratából létrehozott, a jog uralmán alapuló állami berendezkedés és a megelőző kommunista diktatúra összeegyeztethetetlenek. A Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődjei, valamint a kommunista ideológia jegyében kiszolgáltatásukra létrehozott egyéb politikai szervezetek bűnöző szervezetek voltak, amelyek vezetői el nem évülő felelősséggel tartoznak

a) az elnyomó rendszer fenntartásáért, irányításáért, az elkövetett jogsértésekért és a nemzet elárulásáért;

b) a második világháborút követő esztendőik többpártrendszerre épülő demokratikus kísérletének szovjet katonai segítséggel történő felszámolásáért;

c) a kizárólagos hatalomgyakorlásra és törvénytelen ségre épülő jogrend kiépítéséért;

d) a tulajdon szabadságán alapuló gazdaság felszámolásáért és az ország eladósításáért;

e) Magyarország gazdaságának, honvédelmének, diplomáciájának és emberi erőforrásainak idegen érdekek alá rendeléséért;

f) az európai civilizációs hagyomány értékeinek módszeres pusztításáért;

g) az állampolgárok és egyes csoportjaik alapvető emberi jogaitól való megfosztásáért vagy azok súlyos korlátozásáért, különösen emberek meggyilkolásáért, idegen hatalomnak való kiszolgáltatásáért, törvénytelen bebörtönzéséért, kényszermunkatáborba hurcolásáért, megkínzásáért, embertelen bánásmódban részesítéséért; a polgárok vagyonuktól történő önkényes megfosztásáért, a tulajdonhoz fűződő jogaik korlátozásáért; a polgárok szabadságjogainak teljes elvételéért, a politikai vélemény- és akaratnyilvánítás állami kényszer alá vonásáért; az emberek származásukra, világnézetükre vagy politikai meggyőződésükre tekintettel történő hátrányos megkülönböztetéséért, a tudáson, szorgalmon és tehetségen alapuló előremenetelének és érvényesülésének akadályozásáért; az emberek magánéletének törvénytelen megfigyelésére és befolyásolására törő titkosrendőrség létrehozásáért és működtetéséért;

h) az 1956. október 23-án kirobbant forradalom és szabadságharc szovjet megszállókkal együttműködésben történt vérbe fojtásáért, az azt követő rémuralomért és megtorlásáért, kétszázezer magyar ember hazájából való kényszerű elmeneküléséért;

i) mindazokért a köztörvényes bűncselekményekért, amelyeket politikai indítekből követtek el, és amelyeket az igazságszolgáltatás politikai indítekből nem üldözött.

A demokratikus átmenet során a Magyar Szocialista Munkáspárt jogutódjaként jogi elismerést nyert politikai szervezetek a törvénytelenül felhalmozott vagyon örököseként is osztoznak elődjeik felelősségében”

„IV. cikk (4) Akinek szabadságát alaptalanul vagy törvénytelenül korlátozták, kárának megtérítésére jogosult.”

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

[6] 2. A 93/1990. (XI. 21.) Korm. rendelet hivatkozott rendelkezése:

„15. § (6) Aki e rendelet alapján társadalombiztosítási és munkajogi helyzetének rendezését még nem kérte, 2012. március 30-ig nyújthatja be kérelmét a kárpótlási hatósághoz. Amennyiben a jogosult elítélésének bíróság általi semmissé nyilvánítására még nem került sor, az ez alapján járó juttatás iránti kérelem legkésőbb a 2012. március 30-ig a bíróságnál kezdeményezett eljárás alapján hozott jogerős döntés kézhezvételétől számított 90 napon belül terjeszthető elő. A határidő elmulasztása jogvesztéssel jár, a mulasztás miatt igazolásnak nincs helye.”

III.

[7] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[8] 1. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról az Alkotmánybíróság nem köteles külön döntenie; a panasz befogadását az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján az érdemi határozatban is elbírálhatja. Ennek alapján az Alkotmánybíróság a befogadásról az érdemi határozatban döntött; a befogadhatósági kritériumok vizsgálatának eredményeképpen a következőket állapította meg.

[9] 2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a támadott jogi rendelkezést alkalmazó bírói döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog indítványozó szerinti sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Ezzel összefüggésben az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány egyértelműen megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény – indítványozó szerint – megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

[10] 3. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [AB Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pont]. Az indítvány az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában felveti annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről van szó [Abtv. 29. §].

[11] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában befogadható és érdemben elbírálható. Mivel azonban az indítvány az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésének a panaszos által állított megsértése vonatkozásában érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz, valamint mivel az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése, T) cikk (3) bekezdése és U) cikk (1) bekezdése nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak, illetve ilyen nem tartalmaz, ezért ez utóbbiak vonatkozásában az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

[12] 5. Az Alkotmánybíróság az indítványt érdemben az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése kapcsán bírálta el. A panaszos érvelése szerint a Korm.r. 15. § (6) bekezdése azért sérti a diszkriminációtilalmat, mert életkor, illet-

ve egyéb helyzet szerinti megkülönböztetést tartalmaz. Azzal ugyanis, hogy a nyugdíj-kiegészítés megállapíthatóságának alapjául szolgáló kérelem beadásának határidejeként jogvesztő határidőt ír elő, azokat részesíti előnyben, akik a nyugdíjjogosultságot ezen időpontot megelőzően megszerezték, míg indokolatlanul hátrányosan megkülönbözteti azokat, akik csak ezt követően szereztek nyugdíjjogosultságot, illetve adhatták be a nyugdíj megállapítása iránti kérelmüket.

- [13] A panaszos indítványa azonban nem megalapozott. A Korm.r.-nek a támadott rendelkezése nem tartalmaz ilyen megkülönböztetést; e szabály, azaz a jogvesztő határidő mindenkire egységesen, bármiféle megkülönböztetés nélkül vonatkozik. A kérelem beadásának jogából sem a Korm.r., sem más jogszabály nem zárt ki senkit, sem azért, mert meghatározott életkort még nem töltött be, sem azért, mert nyugdíjra még nem volt jogosult; a nyugdíj-kiegészítés alapjául szolgáló élethelyzet igazolására, illetve az ennek megállapítására irányuló kérelem beadására mindenkinek joga volt ezen jogvesztő határidő bekövetkeztéig, akár szerzett már ezen időpontig nyugdíjjogosultságot, akár nem. Mindezt egyébként már a végzést meghozó bíróság is megállapította; tehát az, hogy a Korm.r. hivatkozott rendelkezése nem kezelte egyenlőtlenként a kitelepített személyek egyes csoportjait, hanem minden ilyen személy számára azonos határidőt szabott a kérelem előterjesztésére, a panaszos számára már az alkotmányjogi panasz benyújtásakor is ismert volt.
- [14] Az alaptörvény-ellenes hátrányos megkülönböztetés legelemibb feltétele, hogy egyáltalán megvalósuljon a megkülönböztetés; csak ebben az esetben lehet annak alaptörvény-ellenességéről állást foglalni. Ha megkülönböztetés nincs, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének a sérelme fogalmilag nem valósulhat meg. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában elutasította.
- [15] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a jogvesztő határidő előírása ugyanazon jogpolitikai célból történt, mint amelyet az Alaptörvény U) cikk (9) bekezdése is véd, vagyis hogy a kárpótlási folyamat lezáródásával az életűktől vagy szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak és az állam által a tulajdonukban igazságtalanul okozott károk folytán károsodottak, továbbá az egész társadalom számára is tiszta és végleges viszonyok alakuljanak ki. Erre tekintettel a jogvesztő határidő előírása a XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában nem alaptörvény-ellenes.
- [16] 6. A fentiek miatt az Alkotmánybíróság az 1945 és 1963 között törvénysértő módon elítéltek, az 1956-os forradalommal és szabadságharcral összefüggésben elítéltek, valamint a korábbi nyugdíjcsökkentés megszüntetéséről, továbbá az egyes személyes szabadságot korlátozó intézkedések hatálya alatt állt személyek társadalombiztosítási és munkajogi helyzetének rendezéséről szóló 93/1990. (XI. 21.) Korm. rendelet 15. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában elutasította; egyebekben az indítványt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2016. november 8.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [17] Nem értek egyet az alkotmányjogi panasz elutasításával az alábbiakban kifejtettek miatt.
- [18] 1. A többségi álláspont azzal az indokkal utasította el az alkotmányjogi panaszt, hogy a Korm.r.-nek a támadott rendelkezése nem tartalmaz megkülönböztetést, mert a támadott szabály, azaz a jogvesztő határidő mindenki-re egységesen, bármiféle megkülönböztetés nélkül vonatkozik. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ugyanis a „kérelem beadásának jogából sem a Korm.r., sem más jogszabály nem zárt ki senkit [...]”. A határozatnak ezzel a megállapításával nem értek egyet.
- [19] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „a jogegyenlőség követelménye arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként kell kezelnie, azaz a jogalkotás során a jogalkotónak mindegyikük szempontjait azonos körültekintéssel, elfogulatlansággal és méltányossággal, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell értékelnie” {20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [243]}. A hátrányos megkülönböztetés tilalma az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogrendszer egészét átható alkotmányos alapelveként kapott értelmezést. Ez alapján valamely megkülönböztetés alaptörvény-ellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne {vö. 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [244]–[245]}.
- [20] Az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdésének sérelme miatt tehát alaptörvény-ellenesség akkor állapítható meg, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos – homogén – csoportba tartozó (egymással összehasonlítható helyzetben lévő) jogalanyok között tesz különbséget, és a különbségtétel nem igazolható: az eltérő szabályozásnak nincs ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka, vagyis önkényes {ld. 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54], 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41], 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [21] Álláspontom szerint az adott ügyben a 93/1990. (XI. 21.) Korm. rendelet hatálya alá tartozó személyek egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok, akiket ezért a jogalkotónak egyenlőként kell kezelnie, azaz a jogalkotás során a jogalkotónak mindegyikük szempontjait azonos körültekintéssel, elfogulatlansággal és méltányossággal, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell értékelnie.
- [22] A 93/1990. (XI. 21.) Korm. rendelet 15. § (6) bekezdésének hatályos rendelkezését a 2012. január 1-jén hatályba lépett 349/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet állapította meg. A módosítás folytán a 93/1990. (XI. 21.) Korm. rendelet hatálya alá tartozó személyek 2012. március 30-ig kérhették társadalombiztosítási és munkajogi helyzetük rendezését. A Korm. rendelet kifejezetten rendelkezik arról, hogy a határidő jogvesztő és elmulasztása miatt igazolási kérelem sem nyújtható be.
- [23] Véleményem szerint a 93/1990. (XI. 21.) Korm. rendelet 15. § (6) bekezdése megkülönböztetést eredményez, mert az egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyoknak a 93/1990. (XI. 21.) Korm. rendelet alapján fennálló jogosultságát attól függően megszüntette, hogy az érintett 2012. március 30-áig kérte-e a nyugdíj-kiegészítést (függetlenül attól, hogy ekkor nyugdíjas volt-e). E határidő jogvesztő jellege és az a tény, hogy a jogalkotó a határidő elmulasztása miatt az igazolási kérelem előterjesztését is kizárta, lényegében alanyi jogot kioltó hatással járt. Ebből következően a megkülönböztetés arra a tényre tekintettel állapítható meg, hogy a 93/1990. (XI. 21.) Korm. rendelet hatálya alá tartozó személyek egy része jogosult a nyugdíj-kiegészítésre, míg másik része nem.
- [24] 2. Nem értek egyet a határozat indokolásának azzal a megállapításával sem, miszerint „a jogvesztő határidő előírása ugyanazon jogpolitikai célból történt, mint amelyet az Alaptörvény U) cikk (9) bekezdése is véd, vagyis hogy a kárpótlási folyamat lezáródásával az életüktől vagy szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak és az állam által a tulajdonukban igazságtalanul okozott károk folytán károsodottak, továbbá az egész társadalom számára is tiszta és végleges viszonyok alakuljanak ki.”
- [25] Az U) cikk (9) bekezdését az Alaptörvény negyedik módosításának 3. cikke – 2013. április 1-jei hatállyal – iktatta az Alaptörvénybe. E rendelkezés normaszöveg-javaslatának indokolása szerint „[a]z érintett károsultak számára a törvény szerinti módosítás hatálybalépését követően új kárpótlási jogcím jogszabályban nem állapítható meg. A módosítás hatálybalépése a korábban jogszabályban megállapított kárpótlási jogcímeket nem érinti, azok alapján egyedi jogalkalmazói döntés pénzbeli vagy más vagyoni juttatást biztosító kárpótlási jogosultságot állapíthat meg.” Szükségesnek tartom ezért hangsúlyozni, hogy az Alaptörvény U) cikk (9) bekezdése nem lehet az alkotmányjogi panasszal támadott rendelkezés jogpolitikai indoka, hiszen a jogalkotó egyértelműen

kifejezte: az Alaptörvény U) cikk (9) bekezdése az új kárpótlási jogcímekre vonatkozik, a meglévőket nem érinti. Az adott esetben az 1991. január 1-jén hatályba lépett 93/1990. (XI. 21.) Korm. rendelet alapján fennálló jogcímről van szó.

- [26] A kifejtettek alapján úgy gondolom, hogy nem tartható fel a támadott szabályozás indoka, és ezáltal a megkülönböztetés ésszerűsége sem.
- [27] 3. Álláspontom szerint az alkotmányjogi panaszban foglaltak felvetik az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésének sérelmét is az Alaptörvény XV. cikkében foglaltak értelmezésével összefüggésben. E szerint ugyanis „[a]z Alaptörvény rendelkezéseit [...] a benne foglalt Nemzeti hitvallással [...] összhangban kell értelmezni.”
- [28] A Nemzeti hitvallás szerint „[t]agadjuk a magyar nemzet és polgárai ellen a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúra uralma alatt elkövetett embertelen bűnök elévülését.” A Nemzeti hitvallás kinyilvánítja továbbá azt is, hogy „[e]lgyetértünk az első szabad Országgyűlés képviselőivel, akik első határozatukban kimondták, hogy mai szabadságunk az 1956-os forradalmunkból sarjadt ki.”
- [29] Az indítványozó által támadott szabályozás az 1945 és 1963 között törvénysértő módon elítéltek és az 1956-os forradalommal és szabadságharccal összefüggésben elítéltek társadalombiztosítási és munkajogi helyzetének rendezéséről szól. Az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése szerint ezért az Alkotmánybíróságnak figyelemmel kellett volna lennie – az indítványozó hivatkozásának megfelelően – a Nemzeti hitvallásban foglaltakra is.
- [30] A fentiek alapján úgy gondolom, hogy az indítványozó megalapozottan hivatkozott arra, hogy a 93/1990. (XI. 21.) Korm. rendelet támadott rendelkezése sérti az Alaptörvény XV. cikkében foglalt jogegyenlőség követelményét, ezért alaptörvény-ellenes.

Budapest, 2016. november 8.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [31] „Tagadjuk a magyar nemzet és polgárai ellen a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúra uralma alatt elkövetett embertelen bűnök elévülését” – nyilváníttuk ki Nemzeti Hitvallásunkban.
- [32] Az U) cikk (9) bekezdése ugyan kimondja, hogy „[a]z 1990. május 2-át megelőzően [a] szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak [...] számára pénzbeli vagy más vagyoni juttatást biztosító új kárpótlási jogcím jogszabályban nem állapítható meg”, de ez nem érinti a sértetteknek azt a jogát, hogy az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően megállapított jogcímek alapján kárpótlási igényükkel megfelelő határidőig élni tudjanak. Álláspontom szerint az ilyen kárpótlási igény egyben az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésének védelme alá is tartozik, amely rögzíti, hogy „[a]lkinnek szabadságát alaptalanul vagy törvénysértően korlátozták, kárának megtérítésére jogosult”.
- [33] Az indítványozó a kitelepítésre vonatkozó hatósági bizonyítvánnyal tanúsította, hogy 1951. június 1-től 1953. október 31-ig, 30 hónapon át kitelepített volt, politikai okokból jogtalan szabadságelvonást szenvedett el. Előadása szerint testvérbátyja és ő maga elveszítette a jogosultságát nyugdíja kiegészítésére, mivel a Korm.r. 15. § (6) bekezdésében foglalt időpontot, azaz 2012. március 30-át követően váltak nyugdíjjogosulttá és kérték nyugdíjjogosultságuk, valamint – életszerűen – a Korm.r. szerinti nyugdíj-kiegészítés megállapítását; miközben – a velük együtt kitelepítést elszenvedett – testvéröccsük, mivel az előírt határidőn belül jogosulttá vált a rokkantnyugdíjra, a kitelepítés miatti nyugdíj-kiegészítést is igényelni tudta.
- [34] A jelen határozat többségi indokolása az indítvány elutasítását arra alapozza, hogy „a nyugdíj-kiegészítés alapjául szolgáló élethelyzet igazolására, illetve az ennek megállapítására irányuló kérelem beadására mindenkinek joga volt ezen jogvesztő határidő bekövetkeztéig, akár szerzett már ezen időpontig nyugdíjjogosultságot, akár nem”. Az indítványozó sérelme abból a körülményből adódik, hogy az érintettek formálisan a kitelepítés igazolása iránti kérelmének [10. § (1) bekezdés] a benyújtására írt elő a Korm.r. módosítása határidőt [15. § (6) bekezdés], csak hogy a kárpótlási hatóság az erre a kérelemre kiadott hatósági bizonyítvánnyal igazolja a kitelepítés tényén és időtartamán kívül az erre járó nyugdíjemelés mértékét is [10. § (3) bekezdés]. Az érintett szempontjából márpedig nem életszerű, hogy „társadalombiztosítási és munkajogi helyzetének rendezését” évekkal azelőtt kérje, hogy egyébként az öregségi nyugdíjjogosultsága megnyílna és ezzel egyidejűleg a kitele-

pítés miatti nyugdíjmelés megállapításának gyakorlati jelentősége lenne. Ezzel összefüggésben megjegyzendő, hogy a 2012. március 30-i kérelem-benyújtási határidőt a Korm.r. 2012. január 1-jén hatályba lépett módosítása iktatta be, azelőtt nem is volt a Korm.r.-nek 15. § (6) bekezdése, tehát az érintettek akkor nyújthatták be a kérelmüket, amikor a kérdés számukra aktuálissá vált.

- [35] Már önmagában az indítványozó és testvérei példája is azt mutatja, hogy a Korm.r. módosítása diszkriminatív helyzetet eredményezett azáltal, hogy a jogsértő szabadságkorlátozással – mint a diktatúra uralma alatt elkövetett egyébként „elévülhetetlen” bűnnel – összefüggő kártérítési igény érvényesítését a kifogásolt jogvesztő határidőhöz kötötte. Álláspontom szerint ugyanis nincs ésszerű indoka annak, hogy a jogszabály elzárja a sértettet attól, hogy a kitelepítés miatt járó nyugdíjmelés mértékének igazolását akkor kérje, amikor egyébként az öreg-ségi nyugdíja megállapításának a kérelmezésére is sor kerül.
- [36] Mindezek alapján a jelen ügyben vizsgált, indokolatlan hátrányos megkülönböztetést okozó rendelkezést az Alaptörvény XV. cikkével való ellentét miatt az Alkotmánybíróságnak meg kellett volna semmisítenie és az indítványozónak jogorvoslatot kellett volna nyújtania.

Budapest, 2016. november 8.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

- [37] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2016. november 8.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/354/2016.

• • •